

ПРИЧИНИ ЗВЕРНЕННЯ ДО РЕЛІГІЇ

М. С. Фрунт

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

На сучасному етапі розвитку суспільства існує багато видів релігійних вірувань. Кожне з них має свої певні постулати, які об'єднують разом певний контингент людей. Питання про те, для чого ж людина звертається в релігію розглядалось багатьма видатними психологами. Релігія згадується в працях З. Фрейда, К.Юнга, А. Адлера.

Існує шість різних мотивів, які спонукають людину звернутися в релігію, тому можна говорити про шість варіантів релігійної психології мас.

Першою групою віруючих є люди, для яких релігія виступає як власна форма пізнання світу. Зазвичай це малоосвідчені люди, які просто не мають ніякої іншої «картини світу». Проте, вони дуже добре знають біблійську онтологію, всю міфологічну основу релігії. Містичні традиції, які описує їхня релігія є для них досить реальними речами [1].

З. Фрейд вважав, що релігія виникає з людської безпомічності перед силами природи і внутрішніми інстинктивними силами. Тому релігія виникла ще на ранніх стадіях розвитку суспільства, коли людина не могла застосувати розум для того, щоб справлятися з внутрішніми і зовнішніми силами, які не могла пояснити [2].

До другої групи відносяться люди, які очікують райське блаженство після смерті. Цей мотив можуть спричинити складні умови життя, незадоволені потреби [1]. Релігія виконує компенсаторну функцію, що виражається в підтримці людини, надії на допомогу у вирішенні життєвих проблем, в знятті щоденних стресів, збереженні спокою і т.д. [3].

Також це може бути страх смерті, який хоча і не завжди усвідомлюється людиною, проте займає чільне місце в свідомості сучасних віруючих.

Третю групу віруючих цікавить не віра і не надприродне, а сам по собі релігійний культ. Мотивом їх участі в культових діях є зазвичай задоволення потреби у спілкуванні, в ідентифікації себе з певною великою групою. Як правило це самотні люди, які не знайшли собі місця в інших соціальних групах і глибоко переживають феномен відчуження [1].

На думку К.Юнга людина має можливість не тільки задовольнити потребу в приналежності, а й привнести власний трансперсональний досвід, людське несвідоме вливається в загальний потік і разом з усіма іншими приєднується до спроб колективного несвідомого створити нову основу суспільного життя. Такий досвід нагадує людині про те, що її життя розділено разом з іншими і спирається на глибоке джерело взаємної любові [4].

Загрози політичного, військового, економічного, кримінального і т.д. характеру створюють необхідність в психологічних ресурсах, які забезпечуватимуть захищеність особистості. Приналежність до релігійної групи (як один з варіантів) створює стійкий емоційно позитивний стан – «психологічну захищеність» [3].

Для четвертої групи людей характерне переконання, що без релігії, без страху покарання, будь-які загальнолюдські моральні норми будуть постійно порушуватись. Головне для них не участь в релігійному культі, а розповсюдження морально-етичних релігійних принципів [1].

З. Фрейд вважав, що людині для того, щоб вижити і мати можливість належати до суспільства, доводить багато від чого відмовлятися. Так релігія через заборони чинить

стримує вплив на людину, але так як є той, хто нагородить людину після смерті за це, то вона готова відмовитися від своїх потягів [2].

П'яту групу складають люди, які вірять «про всяк випадок». В останній час росте кількість людей, які час від часу виконують основні релігійні предписання як по традиції, яка прийшла від старших поколінь або референтної групи.

Шосту групу складають люди, які маскуються під віруючих для досягнення нерелігійних цілей, наприклад набути певний соціальний статус [1].

К. Юнг висунув гіпотезу, що джерело релігійних переживань та ідей знаходяться в психіці людини. Тобто, що релігія це фактично функціональне утворення психіки [4].

К. Хорні вважала, що людина звертається до релігії, коли батьки не змогли забезпечити відчуття психологічної захищеності, коли дитина не впевнена в тому, що вона є бажаною і потрібною, в результаті чого людина не вірить в себе, недооцінює власні можливості та має страхи перед соціумом. Подолання таких негативних переживань якраз і може забезпечити релігія [5].

Отже, до основних причин звернення можна віднести потребу в інструменті трактування навколишньої дійсності, бажання мати надію, що страждання при житті будуть винагороджені після смерті, бажання відчувати приналежність до групи, застосовувати релігію для підтримання моральних норм, мотиви пов'язані зі традиціями, а також для досягнення певних нерелігійних цілей.

Список використаної літератури:

1. Ольшанский Д. В. психология масс. – Санкт-Петербург: Питер, 2002. – 368 с. – «Мастера психологи».
2. Фрейд З. Будущее одной иллюзии. – Х.: Фолио, 2013. – 157 с.
3. Сучкова А. В. Психологическая функция религии – обеспечение безопасности для верующей молодежи // Современные проблемы науки и образования. – 2008. – №3. – С. 84–89.
4. Юнг, К. Г. Символы трансформации : Анализ введения к одному случаю шизофрении / Пер. и сост. В. Зеленский. - М. : Pentagraphic, 2000. - 496 с.
5. Хорни К. Невротическая личность нашего времени. – М. : Прогресс-Универс, 1993. – 480 с.

Науковий керівник: доцент Л. В. Драгола

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАХИСТИ У ДІТЕЙ РІЗНОГО ВІКУ

Л. Р. Яструб

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

В дитячій психології та психотерапії на сьогодні одним з найбільш обговорюваних питань є психологічні захисти у дітей різного віку. До теперішнього часу в науковій літературі відсутні джерела, що містять систематизовані відомості по проблемі психологічного захисту безпосередньо у дітей. Специфіка психологічних захистів зазвичай розглядається в контексті психологічних чинників, що цікавлять вчених (причому, найчастіше, в ситуаціях з акцентом на аномальний розвиток особистості).

Складність емпіричного вивчення виділеного феномена обумовлена його особливою специфікою. Захисні процеси суто індивідуальні, різноманітні і погано піддаються рефлексії. Крім того, спостереження за результатами функціонування психологічного захисту ускладнюються тим, що реальні стимули і реакції можуть бути відокремлені один від одного в часі і просторі. Захисний механізм формується спочатку для оволодіння конкретними інстинктивними спонуканнями і пов'язаний, таким чином, з певною фазою індивідуального розвитку. Фактором їх формування